

3. Аграрний сектор України у 2023 році: складові стійкості, проблеми та перспективні завдання. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ahraryy-sektor-ukrayiny-u-2023-rotsi-skladovi-stiykosti-problemy-ta>

Анотація: The tools of the mechanism of state support of the agricultural sector of Ukraine in ensuring food security were studied. The main challenges and limitations for the agricultural sector of Ukraine in the context of ensuring food security in the conditions of a full-scale war are summarized

Ключові слова: food security, agricultural sector, state support, war

УДК 657.1

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-83

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Сирцева С.В., канд. екон. наук, доцент
e-mail: sirceva@mnaeu.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У роботі розглянуто особливості законодавчо-нормативного забезпечення з питань гуманітарної допомоги та її обліку в період воєнного стану. Встановлено процедуру визнання гуманітарної допомоги. Розглянуто варіанти відображення на рахунках обліку отримання та передачі її кінцевому набувачу.

Ключові слова: облік, гуманітарна допомога, воєнний стан, отримувач гуманітарної допомоги, набувач гуманітарної допомоги.

У період воєнного стану облік гуманітарної допомоги набуває особливого значення, вимагає системного підходу та відповідних заходів контролю. Зокрема особливості обліку гуманітарної допомоги в період воєнного стану включають ретельне відстеження потреб, контроль за розподілом та використанням ресурсів, забезпечення співпраці з міжнародними гуманітарними організаціями.

Нормативно-правове регулювання гуманітарної допомоги у період воєнного стану встановлено такими законодавчими актами:

1. Закон України «Про гуманітарну допомогу» від 22.10.1999 р. №1192-XIV [1].

2. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 р. №5073-VI [2].

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» від 05.09.2023 р. №953 [3].

Так, відповідно до Закону України №1192:

- донорами можуть бути «юридичні та фізичні особи в Україні або за її межами, які добровільно надають гуманітарну допомогу її отримувачам в Україні або за її межами» [1];

- отримувачами гуманітарної допомоги можуть бути «юридичні особи, такі як благодійні та громадські організації або фонди (неприбуткові організації), які пройшли процедуру реєстрації в Україні, незалежно від їх країни заснування чи походження» [1];

- набувачами гуманітарної допомоги є «фізичні та юридичні особи (неприбуткові організації), які її потребують і яким вона безпосередньо надається» [1]. До таких фізичних та юридичних осіб належать Збройні сили України, Військові адміністрації, неприбуткові організації, об'єднані територіальні громади, методичні заклади тощо.

Процедура визнання допомоги гуманітарною розпочинається з отримання письмової пропозиції від донора щодо надання такої допомоги. Подальшим етапом для отримання гуманітарної допомоги в Україні є надання письмової згоди отримувача на її отримання.

Здійснення облік гуманітарної допомоги отримувачем має бути не пізніше ніж через 15 днів із моменту реєстрації інформації про гуманітарну допомогу в митних органах. Для цього потрібно: сформувати інвентаризаційний опис в електронному кабінеті автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги; завантажити до електронного кабінету Звіт про наявність і розподіл гуманітарної допомоги станом на останній день звітного місяця [3].

Визнана гуманітарна допомога, що передається від отримувачів гуманітарної допомоги її набувачам має обліковуватися ними відповідно до наказу Міністерства фінансів України «Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги» від 14.12.1999 № 298 [4].

Так, оприбуткування гуманітарної допомоги отримувачем у вигляді товарно-матеріальних цінностей для передачі набувачам у бухгалтерському обліку відображається записом:

Дт 20 «Виробничі запаси»

Кт 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».

Якщо така гуманітарна допомога була отримана від іноземних донорів, то їх митна вартість відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [5] визначається шляхом перерахунку суми в іноземній валюті у грошову одиницю України.

Передача гуманітарної допомоги від отримувача кінцевому набувачу відображається бухгалтерським проведенням:

Дт 37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Кт 20 «Виробничі запаси».

Одночасно суму переданої гуманітарної допомоги необхідно списати на витрати діяльності. Така господарська операція в обліку відображається записом:

Дт 92 «Адміністративні витрати» або

Дт 94 «Інші витрати операційної діяльності»

Кт 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

У випадку, коли неприбуткова організація є одночасно отримувачем і набувачем гуманітарної допомоги, то отримання такої допомоги для власних потреб у бухгалтерському обліку відображається наступним чином:

1) оприбутковано гуманітарну допомогу у вигляді основним засобів:

Дт 15 «Капітальні інвестиції»

Кт 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»;

2) зараховано на баланс основні засоби, отримані у вигляді гуманітарної допомоги:

Дт 10 «Основні засоби»

Кт 15 «Капітальні інвестиції»;

3) відображено у складі доходів майбутніх періодів цільове фінансування капітальних інвестицій:

Дт 69 «Доходи майбутніх періодів»

Кт 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»;

4) оприбутковано гуманітарну допомогу, як запаси:

Дт 20 «Виробничі запаси»

Кт 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»;

5) відображено списання запасів на витрати діяльності неприбуткової організації:

Дт 92 «Адміністративні витрати» або

Дт 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Таким чином, облік гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану має особливості та набуває важливого значення. Бухгалтерський облік ведуть і отримувачі і набувачі гуманітарної допомоги в залежності від об'єкта обліку і статусу отримувача і набувача, взаємовідносин між ними.

Список використаних джерел:

1. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22 жовтня 1999 р. №1192- XIV; станом на 08 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.

2. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05 липня 2012 р. №5073-VI; станом на 08 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>.

3. Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. №953; станом на 09 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/953-2023-%D0%BF#Text>.

4. Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги : Наказ Міністерства фінансів України від 14.12.1999 р. №298; станом на 25 берез. 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text>.

5. 11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : наказ Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 р. №193 ; станом на 17 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.

Abstract. The work examines the specifics of legislative and regulatory support for humanitarian aid and its accounting during the period of martial law. The procedure for recognition of humanitarian aid has been established. Options for displaying receipts and transferring them to the final recipient on accounting accounts have been considered.

Key words: accounting, humanitarian aid, martial law, humanitarian aid recipient, recipient of humanitarian aid.